

İnsan üçün həyatda cansağlığından vacib nə var ki?! Can xəzif bir acı çökəndə dünyadan bütün maddi dəyərləri bunun əvəzini ödəyə bilmir.

Bu həqiqət insana yaradılışdan əyandır.

Bir-birimizə ən xoş dualarımızda cansağlığı arzulayıq. İş nəsən düz gatırımayändə, "Təki can sağ olsun" deyib özümüzə də, başqalarına da qəlbin ən böyük təsllisini veririk. Çünkü həqiqətən, sağlamlıqlıdan başqa, qalan bütün cətinliklər zamanla yoluna düşəndir. İnsanın itirdikləri, günlərlə özüne dərd etdiyi yənə yerinə qayışdır.

Amma sağlamlıqlı əldən gedəndə...

Orası da var ki, Tanrıının biziş emanət etdiyi canımız ağrı bilməyince, sanki heyat her zaman belə davam edəcəkmiş kimi düşünbüb saqlamlığımızın qeydine qalmır. Onu arxa plana çəkirk. Vəcib bilidiyim bütün işlərin en axırına saxlayırıq. Bezen de sıqaret, içki kimi mənəsiz zövqlərlə, ziyanlı qidalarda, istiyə-səyəfə fikir verməmək özümüz canımızın qəsdinə dururq.

Ve beləce biz heyatın dadını çıxarıken müxtəlif xəstəliklər iznimizi soruşmadan, səssiz-sədəzisiz canımızda daşırı...

Gelişini gözümüzün görmediyi, qulağımızın eşitmədiyi bu xəstəliklər bir gün amansız ejahada döñub göz qırpmında canımızın qəs-

Xəste gözlerindəki bu işığa, bu sevinç, bu minnətdarlıq ilahi təbəssümle qarşılıq verən həmin kəslər nəzərində müqəddəs insanlar idilər. Tanrıma şüklər olsun ki, bu insanlara əbədi minnətdarlıq borcumu qarşımada ağ kəğızlarla bölmüşək, qəleme alıb sözün yaddaşından əbediləşdirək üçün fürsət verdi. O hissələr, duygular da cismim kimi heyat qazanı, yaşasamaq imkanı əldə etdi. İndi onlardan yazıram, yüzlərle insanı ölmənən məngənə ellərindən almış bu insanları hamının tanınmasını isteyirəm.

Heç kimin onların köməyinə etiqi qalmasın, heç kim hekim el-

❖ ❖ ❖

Bəzən metbuatda, ara söhbətlərində Azərbaycan şəhiyyesi haqqında bədğümən fikirlər qarşılışır. Kimi həkimlərimizi qeyri-peşəkarlıqla ittiləm edir, kimi müayinə ve müalicə xərçənlərin bahalığının narazıdır, bir başqası sağlamlıq probleminin həlli üçün imkan da xılındı kenar ölkələrə tuttunuqda mağbul sayır.

İşin maddi tərəfləri ile bağlı fikir bildirməyəcəki, bir qədər çatılık çekirək. Çünkü maddi məsələlər fərdlərə görə deyisəndir. Biri üçün çox baha görünən, başqası üçün münasib ola bilər. Amma onun da

xəstəxananın açılışında şəxsn iştirak etdi. Hazırkıda 10-a yaxın rəyon mərkəzi xəstəxananın tikintisi davam etdirilməkdədir.

On il əvvəl Prezident İlham Əliyev qarşısında belə bir meqədə qoyulmuşdu ki, ənsanlar tibbi yardım mehənz yaşadıqları yerde ala bilsinlər, her bir müayinə ve emmiliyət üçün paytaxta gəlmək məcburiyyətdən xılıs olsunlar. Artıq bu, realidir. Bir-birimizən arınca istifadəyə verilən xəstəxanalar sayesində indi Azərbaycanın her bir bölgəsində, her bir rayonunda ehənilər məsələlərindən tətbiq olunur. Həkim xəstəxanaların həlli üçün imkanı da xılıs olsunlar. Artıq bu, realidir.

Bəzən metbuatda, ara söhbətlərində Azərbaycan şəhiyyesi haqqında bədğümən fikirlər qarşılışır. Kimi həkimlərimizi qeyri-peşəkarlıqla ittiləm edir, kimi müayinə ve müalicə xərçənlərin bahalığının narazıdır, bir başqası sağlamlıq probleminin həlli üçün imkan da xılındı kenar ölkələrə tuttunuqda mağbul sayır.

İşin maddi tərəfləri ile bağlı fikir bildirməyəcəki, bir qədər çatılık çekirək. Çünkü maddi məsələlər fərdlərə görə deyisəndir. Biri üçün çox baha görünən, başqası üçün münasib ola bilər. Amma onun da

cox görüb hiss edəcək.

İnsanlar üçün xüsusiye heyati xarakter daşıyan tibbi problemlərinə hər birinin həlli üçün dövlət programları qəbul olunur. Bu programlər sayesində minlərlə insan heyatdadır, minlərlə insan dövlətin güclü ellərindən tutaraq xəstəliyin cəngindən qurtulmağı bacarıb. Bir qədər də statistika danışın. Vaxtılıq insanın böyrüklerində məhrum olması artıq onun labüb ölümü demək idi. Çünkü ölkəmizdə cəmi bir-

etməz, qoy ela bu bədğümənlidə də qalsınlar. Həzər zaman ne həkimlərə, ne də onların bilik və təcrübəsinə ehtiyacları yaranınsın. Amma ona da eminəm ki, ne zamansa mənmin kimli bu insanları tale yolu da peşəkar həkimlərimiz şəfiələrindən keçə, onlara münasibətde ne qədər haqsızlıq etdiklərinə fərqli olacaqlar.

Ne gizlədim, Azərbaycanda həkim sehvə ucabından dünyasını deyişənlər haqqında xəberləri oxuya, bu xəberlər etrafında yaranılan hay-küyün təsiri ilə özümən de hissə qapıldığım, həkimləri günahlandırdığım məqamlar olub.

Amma derhal nezər almışam ki, belə həllər tek Azərbaycan üçün xarakter deyil. Dünyanın her yerdə həkimlərin də aciz qaldıqları məqamlar, həyatını xılıs edə bilmedikləri xəstələr olur. Həkim xəstəni müalicə etmər eslinde, xəstəliyi müalicə edir. Ve tətbiq edilən müalicə fərqli reaksiya göstərə bilər.

Bütün fealiyyət sahələri kim shəhiyyə sistemində de təsadüfi insanları, dahi dramaturq Molyerin təsvir etdiyi "Zorən təlib"lərin, ya-xud çox peşəkarlığına rəğmen qılıncaqdan ittiham ilə sənətinə hörmətdən salan keşlərin olmasına qətiyyən inkar etmirəm. Belələri Azərbaycanda da, dünyanın her yerdində də her zaman olub, var və efsus ki, bundan sonra da olacaqlar. Çünkü bu, dünya qədər əbədi olan insan xisəti ilə, insan mənəviyyatı ilə bağlı bir məsələdir. Bu cür qeyri-xarakterik həllər ümumən Azərbaycan həkimləri haqqında badbin düşüncələrə qapılmağı əsas verir.

Həkimlərimiz kifayət qədər peşəkarlırlar, öz sənətlərinə bağlırlar. Öyrənməye, bilik və bacarıqlarını daim tekmilləşdirməye mövqelidir. Azərbaycan dövlətinin gençlərimiz xarici ölkələrdə təhsil almış üçün həyata keçirdiyi programları xoş nəticələri, deyerdim ki, on çox bu sahədə özünü hiss etdir. Xarici ölkələrin universitetlərinde təhsil alıb, illərə təcrübə keçib, müasir tibbin, çağdaş texnologiyaların diline vəqif olan, bu gün müxtəlif tibb məüssisələrimizdə insanları sağlamlıqlına xidmet edən həkimlərimizi gördəm.

Yaxud bütün dünyada geniş yaşılmış şəkerli diabet xəstəliyi üzrə ölkəmizdə bir neçə il əvvəl 55 min xəstə dövlət hesabına dərman vəsiti ilə təmən olundur. Bu gün həmin növbələr ləğv olunub. 27-ci bölgələrdə olmaqla, 34 hemodializ mərkəzində indi 3112 xəstə dövlət hesabına müalicə alıb. Xəstəliyin vaxtında aşkarlanması, dövlətin onun müalicəsinini tam öz üzəri götürməsi diabetin ağır formaları, fəsədləri defələrə qədər. Dünənda ise insan həyətindən üstün bir deyər tapılmaz.

Azərbaycanın Birinci-vitse prezidenti, Heydər Əliyev Fondundan prezidenti Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə tikiwil istifadəyə verilən Respublika Təlasəmiyyət Mərkəzi bu gün xəstələrin müalicəsinə tam dərmanlı həyata keçirir, onları lazımi dərman və qan preparatları ilə təmin edir.

Artıq Azərbaycan sümük iliyi transplantasiyası əməliyyatları edən ölkələr siyahısına daxil olub. 50-dən çox usaq sümük iliyi köçürürlər və bu iş davam etdirilir. Belə bir əməliyyatı dünyadın çox az ölkələrdə edə bilirlər. Çünkü bu mürekkeb müalicə üsulu böyük investisiyalar, xüsusi şərait, yüksək ixтиyaslı mütəxəssislər təlimi edir. Bu, o deməkdir ki, artıq Azərbaycanda bu cür əməliyyatları yerinə yetirmə qadır həm peşəkar mütəxəssislərimiz, həm də lazımi şərait var.

İnsi qan xəstəliklərinin qarşısında alıqadıq məqsədli hər ilənən tibbi müalicənin qəbul olunduğu qərəbəndən keçən insanlar sayı artır. Dövlət başçısi ən çox qanı qazanır. Ən mühümü isə stadiionlarda, paytaxtımızda son illər sayı artmış parklarda, de-nizkənari bulvarlarda səhər-axşam qazanın, idman edən, velosiped sürən, idman klublarına gedən, çəkisi-ni nezərdətədə saxlayan adamların getdiyək cəhdini qazanır. İnsanlar komplekslərdən azad olub canlarının qədrini bilməye başlayırlar. Anlayıtları ki, xəstələndən sonra necə sağlamlaş qayğısına qalmadıqdan, ən düzgün orqanızını gücləndirib xəstəlikləri ona yaxın buraxmamaqdır.

Bunu vaxtılıq sağlamlığına laqeyd yənəşib sonra altını çeken biri kimi özüm də Anadolu türkləri demiş, hər kəsə siddətə tövsiyə edir. Qeyd olun: "Həm də onları üzərindən qədər fərqli var..."

Bir maraqlı müşahidəmə bürüşüm ki, artıq cəmiyyətdə tibbi mərəciliyik də güclənir. İnsanlar həkimlərindən müraciət etmirlər. Canında yuva qurmaq istəyən mərzələr vaxtında üzə çıxarmaq üçün her il təmənindən keçən insanların sayı artır. Dövlət başçısi ən çox qanı qazanır. Ən mühümü isə stadiionlarda, paytaxtımızda son illər sayı artmış parklarda, de-nizkənari bulvarlarda səhər-axşam qazanın, idman edən, velosiped sürən, idman klublarına gedən, çəkisi-ni nezərdətədə saxlayan adamların getdiyək cəhdini qazanır. İnsanlar komplekslərdən azad olub canlarının qədrini bilməye başlayırlar. Anlayıtları ki, xəstələndən sonra necə sağlamlaş qayğısına qalmadıqdan, ən düzgün orqanızını gücləndirib xəstəlikləri ona yaxın buraxmamaqdır.

Bunu vaxtılıq sağlamlığına laqeyd yənəşib sonra altını çeken biri kimi özüm də Anadolu türkləri demmiş, hər kəsə siddətə tövsiyə edir.

Qeyd olun: "Həm də onları üzərindən qədər fərqli var..."

Bütün dostları sağ olsun!

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!

Həyata həm də onları üzərindən qədər fərqli var...

Bütün dostları sağ olsun!